

DEPESZE KIEROWNIKÓW PAŃSTW

KSIEGOZBIÓR
31

W związku ze śmiercią Marszałka Piłsudskiego Pan Prezydent otrzymał szereg depesz kondolencyjnych.

Depesza Ojca świętego:

«Bierzemy żywy udział w smutku Waszej Eksceleńcy i w żałobie zawsze szczególnie drogiej Naszemu sercu Polski. Modlimy się o wieczny odpoczynek dla duszy nieodżałowanego Marszałka, jak również o zgodę, pokój i pomyślność Polski, błogostawiac jej całej w Pańskiej Dostojnej Osobie».

(-) Pius XI

Depesza prezydenta Francji:

«Z najgłębszym wzruszeniem przyłączam się do żałoby Polski i do wielkiego bólu Waszej Eksceleńcy w chwili, w której zeszedł ze świata gorący patriota i wielki żołnierz, który życie swoje poświęcił pełnemu chwale wskrzeszeniu swojej Ojczyzny. Dzieło jego, wspaniale zrealizowane, pozostanie jednym z najdonioślejszych czynów i jednym z najszcześniejszych aktów odbudowy, jakie zna historia».

Naród francuski, złączony z narodem polskim węzłami odwiecznej i niezniszczalnej przyjaźni, bierze jak najszerzy udział w ciężkiej próbie, która spadła na sprzymierzony naród. Tak jak Polska, Francja zachowa po wieczne czasy pamięć tego, który, zarówno w chwilach najtragiczniejszych, jak i najpełniejszych triumfu był ucieleśnieniem ducha ojczyzny».

(-) Albert Lebrun

Depesza regenta Królestwa Węgier:

«Z uczuciem najgłębszego bólu dowiedziałem się smutnej wieści o śmierci Marszałka Piłsudskiego. Usługi, jakie ten Wielki Patriotą oddał nie tylko swej własnej Ojczyźnie, lecz i światu całemu, słuszenie wzbudzają powszechny żal, jaki naród węgierski dzieli z całego serca, szczerze zasmucony, że widzi, jak schodzi ze świata żyjący przykład ludzkiej wielkości i jeden z najwierniejszych przyjaciół Węgier. Proszę Waszą Eksceleńcę o przyjęcie w tej smutnej chwili wyrazów najgłębszej sympatii mojej, jak również całego narodu węgierskiego».

(-) Mikołaj de Horthy

Depesza kanclerza Rzeszy Niemieckiej:

«Głęboko poruszony wiadomością o zgonie Marszałka Piłsudskiego, wyrażam Waszej Eksceleńcy i rządowi polskiemu najszczerze współczucie moje i rządu Rzeszy. Polska traci w powołanym do wieczności Marszałku Twórcę swego nowego państwa i swego najwierniejszego Syna. Wraz z narodem polskim również naród niemiecki obchodzi żałobę śmierci tego Wielkiego Patrioty, który przez swą pełną zrozumienia współpracę z Niemcami oddał nie tylko wielką usługę obu naszym krajom, ale przyczynił się ponadto w sposób jak najbardziej wartościowy do uspokojenia Europy».

(-) Adolf Hitler

Depesza króla bułgarskiego:

«Głęboko zasmucony smutną wiadomością o śmierci sławnego Marszałka Piłsudskiego wyrażam Panu, Panie Prezydencie, jak również i Narodowi Polskiemu me kondolencje pełne wzruszenia i zapewniam Pana o najwyższym udziale, jaki Bułgaria bierze w wielkiej żałobie, która dotknęła Polskę».

(-) Borys

Depesza prezydenta Republiki Hiszpańskiej:

«Z głębokim smutkiem dowiaduję się o śmierci nieodżałowanego Marszałka Piłsudskiego i ze wzruszeniem proszę Waszą Eksceleńcę o przyjęcie mojej kondolencji oraz zapewnienia mej głębokiej sympatii».

(-) Niceto Alcalá Zamora

Depesza prezydenta Czechosłowacji:

«Bolesnie zaskoczony śmiercią Marszał-

ka Piłsudskiego przyłączam się do żałoby, która dotknęła Polskę».

(-) T. G. Masaryk

Depesza prezydenta Łotwy:

«Głęboko wzruszony śmiercią Pana Marszałka Piłsudskiego, proszę Waszą Eksceleńcę o przyjęcie zapewnienia uczuć bolesnego współczucia, w którym Łotwa przyłącza się jednomyślnie do bezmiernego żałoby, którą opatrność dotknęła tak okrutnie Naród Polski, powołując do siebie Bohatera Narodowego, którego imię pozostanie nazawsze niezatarte w historii Polski wskrzeszonej i w sercach jej obywateli».

(-) Albert Kwiesis

Depesza prezydenta W. M. Gdańska:

«Głęboko wstrząśnięty wiadomością o nagłej śmierci Marszałka Piłsudskiego wyrażam Panu, Panie Prezydencie, oraz polskiemu rządowi zarówno w imieniu rządu Wolnego Miasta Gdańska, jak i obojczyście moje najserdeczniejsze współczucia. Również Gdańsk bierze szczerze udział w żałobie z powodu śmierci tego Wielkiego Męża Stanu, który stale gorąco występował za dobrą współpracą między Gdańskiem a Polską».

(-) Artur Greiser

Depesza prezydenta Konfederacji Szwajcarskiej:

«Rada związkowa, będąca również wyrazicielką uczuć narodu szwajcarskiego, przyłącza się całym sercem do żałoby narodowej polskiej. Wielka indywidualność Marszałka Piłsudskiego, który był już legendarnym Bohaterem, pozostanie związana na zawsze ze wspomnieniem pełnego chwale wskrzeszenia jego państwa».

(-) Minger

Depesza króla angielskiego:

«Z głębokim żalem dowiedziałem się, Panie Prezydencie, o ciężkiej stracie, poniesionej przez naród polski wskutek śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego, którego wielkie zalety zarówno jako Wodza, jak i Męża Stanu były tak wyłącznie poświęcone służbie dla swego kraju. Wyrażając Panu moje szczerze kondolencje z powodu śmierci Człowieka, który zasłużył na tak zaszczytne miejsce w podziwii i miłości swych rodaków, proszę o łaskawe zakomunikowanie Pani Piłsudskiej i Jej córkom zapewnienia mego szczerzego współczucia w Ich wielkim bólu».

(-) Jerzy V

Depesza króla Włoch:

«Otrzymałmś wiadomość o żałobie, która dotknęła naród polski z powodu śmierci Jego sławnego Syna, Marszałka Piłsudskiego, proszę Waszą Eksceleńcę, aby zechciał przyjąć wyrazy mego bardzo żywego żalu w związku z tą bolesną stratą».

(-) Vittore Emmanuele

Depesza cesarza Japonii:

«Dowiaduję się z głębokim smutkiem o śmierci Pana Marszałka Piłsudskiego i pośpieszam wyrazić Waszej Eksceleńcy moje najszczerze kondolencje».

(-) Hirohito, cesarz Japonii

Depesza króla Belgów:

«Biorę głęboki udział w nieszczęściu, które dotknęło naród polski przez śmierć Marszałka Piłsudskiego i wyrażam Waszej Eksceleńcy moje szczerze współczucie».

(-) Leopold

Depesza regenta Jugosławii:

«Proszę Waszą Eksceleńcę o przyjęcie mych głębokich kondolencji wskutek nieodżałowanej straty, jaką poniosła Polska przez zgon swego Wielkiego Marszałka».

(-) Paweł

Depesza prezydenta Republiki Turckiej:

«Proszę Waszą Eksceleńcę, aby zechciał

wierzyć w moje głębokie współczucie z powodu okrutnego ciosu, jaki spadł na naród polski, który w osobie nieodżałowanego Marszałka Piłsudskiego utracił jednego ze swych największych przywódców».

(-) Kemal Ataturk

Depesza króla duńskiego:

«Głęboko wzruszony, dowiedziawszy się o śmierci Marszałka Piłsudskiego, pragnę z serca wyrazić Panu Prezydentowi moje najszczerze kondolencje».

(-) Christian

Depesza szacha Iranu:

«W chwili, gdy Polska została doświadczona niczym niezastąpioną stratą w osobie Jej bardzo Sławnego i Wybitnego Męża stanu Marszałka Piłsudskiego, pragnę wyrazić Waszej Eksceleńcy moje kondolencje, pełne wzruszenia, jak również mój najgłębszy żal».

(-) Reza Pahlavi

Depesza prezydenta Finlandii:

«Głęboko wzruszony smutną wiadomością o okrutnej żałobie, która spadła na naród polski z powodu zgonu Marszałka Piłsudskiego, Wielkiego Człowieka i Wielkiego Patrioty polskiego, proszę Waszą Eksceleńcę o przyjęcie wyrazów mego najszczerzego współczucia».

(-) P. E. Svinhufvud

Depesza prezydenta Estonii:

«Otrzymałmś bolesną wiadomość o śmierci Marszałka Piłsudskiego, Wielkiego Syna wielkiej Polski, pragnę zapewnić Panu Prezydentowi o głębokiej sympatii, którą odczuwam w tej smutnej chwili dla Pana Prezydenta i narodu polskiego».

(-) Eenpalu, p. o. prezydenta

Depesza prezydenta Republiki Portugalskiej:

«Proszę Waszą Eksceleńcę o łaskawe przyjęcie wyrazów mych najszczerzych uczuć głębokiego współczucia w związku ze śmiercią wybitnego męża stanu sławnego Marszałka Piłsudskiego».

(-) Generał Carmona

Depesza króla Norwegii:

«Wyrażam Waszej Eksceleńcy moje szczerze kondolencje z powodu straty, która dotknęła Polskę przez śmierć sławnego Marszałka Piłsudskiego».

(-) Haakon

Depesza króla szwedzkiego:

«Głęboko wzruszony wiadomością o zgonie Marszałka Piłsudskiego proszę Pana o przyjęcie mych szczerzych kondolencji z powodu wielkiej straty, doznanej przez Polskę».

(-) Gustaw

Depesza prezydenta Haiti:

«Ludność Haiti dzieli ze mną niezmierny ból szlachetnego narodu polskiego z powodu śmierci Marszałka Piłsudskiego, Twórcy wskrzeszonej Polski. Życie, pełne patriotyzmu i chwale Sławnego Marszałka będzie zawsze tkwiło w pamięci narodów, zarówno wtedy, gdy będą zmuszone bronić swych praw do wolności, jak też gdy będą szukać podstawy do szanowania praw innych narodów».

(-) Stenio Vincent

Poza tem nadesłali kondolencje do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej: Fuad – król Egiptu, Karol – król Rumunii, Cardenas – prezydent Meksyku, Justo – prezydent Argentyny, Vargas – prezydent Brazylii, Miklas – prezydent Austrii związkowej, Haile Selassie – cesarz Abisynii, Ludwik Higi – wielki mistrz Zakonu Maltańskiego, Charles Dewey – gubernator stanu Michigan, Fitzgerald z brytyjskiej federacji Aguda, prezydent Boliwii, naczelnicy republiki San Marino oraz Światowy Związek Żydowski w Londynie.

ORDERY I ODZNACZENIA POLSKIE, POSIADANE PRZEZ MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

1 – Order Orła Białego. 2, 3, 4 – Order wojenny Virtuti Militari I, II i V klasy. 5 – Krzyż Niepodległości z mieczami. 6 – Krzyż Walecznych, czterokrotnie nadany. 7 – Order Odrodzenia Polski I klasy. 8 – Odznaka szkoły oficerskiej drużyn strzeleckich. 9 – Odznaka za wierną służbę. 10 – Złoty Krzyż Zasługi, czterokrotnie nadany. 11 – Krzyż Zasługi Wojsk Litwy Środkowej. 12 – Krzyż na śląskiej wstędze Waleczności i Zasługi. 13 – Medal pamiątkowy za wojnę 1918 – 1921. 14 – Medal dziesięciolecia odzyskanej niepodległości.

Marszałek Polski Józef Piłsudski jako Naczelnik Państwa i Wódz zwycięski posiadał wielką ilość najwyższych odznaczeń, zarówno polskich jak i zagranicznych.

Przedewszystkiem jako pierwszy żołnierz odrodzonego wojska narodowego, którego był twórcą, nosił krzyż srebrny orderu wojskowego «Virtuti Militari», na Jego żądanie przywróconego przez Sejm ustawodawczy w roku 1919. W rocznicę powstania styczniowego w roku 1920 Naczelnik Państwa nałożył odznakę tego orderu i udekorował nią członków pierwszej kapituły. W roku 1923 zaś otrzymał wielką wstęgę tego orderu jako wódz naczelny w wojnie zwycięskiej o odzyskanie i utrzymanie niepodległości oraz jako twórca polskiej siły zbrojnej. Marszałek miał jeszcze krzyż komandorski tego orderu. Poza tem jako pierwszy mistrz wielki orderów Orła Białego oraz Odrodzenia Polski posiadał wielkie wstęgi obu tych orderów. Z pozostałych odznaczeń polskich: Krzyż Niepodległości z mieczami, czterokrotny Krzyż

Walecznych, takiz złoty Krzyż Zasługi, oba medale, Krzyż Zasługi Wojsk Litwy Środkowej i Krzyż Śląski.

Prócz tych odznaczeń państwowych należy wymienić dwie odznaki otrzymane w czasie, gdy jeszcze niepodległego bytu nie odzyskał, a które były nagrodą służby w wojsku, a mianowicie odznaka za wierną służbę, oraz odznaka szkoły oficerskiej drużyn strzeleckich, tak zwany «parasol».

Z odznaczeń zagranicznych pierwszym przez Wodza otrzymanem była wielka wstęga Legji Honorowej francuskiej, którą otrzymał w czasie pobytu w Paryżu w roku 1921. W parę lat później zaś, przybyły specjalnie marszałek Francji Franchet d'Esperey wręczył Mu francuski Medal Wojskowy—odznakę dla szeregowych, którą jako najwyższe odznaczenie wojskowe może otrzymać jedynie oficer posiadający już wielką wstęgę orderu Legji Honorowej.

Z innych odznaczeń o charakterze ściśle wojennym Marszałek posiadał order wojenny rumuński Mi-

chała Chrobrego I, II i III klasy oraz wielkie wstęgi: Jugosłowiańskiej Gwiazdy Karadzordza (Jerzego Czarnego, bohatera narodowego Serbji) z mieczami; łotewskiego Lasplesis (pogromcy niedźwiedzia), hiszpańskiego—Zasługi wojskowej, włoskiego—Wojskowego Sabaudji, bułgarskiego—Aleksandra, estońskiego—I klasy Krzyża Wolności i czechosłowacki Krzyż Wojenny. Prócz tych Marszałek posiadał wielkie wstęgi orderów: belgijskiego—Leopolda, włoskiego—św. św. Maurycego i Łazarza, rumuńskiego—łancuch najwyższego rumuńskiego orderu Karola I-go, finlandzkiego—Róży Białej, japońskiego—Wschodzącego Słońca, węgierskiego—za zasługi, portugalskiego—łancuch Wieży i Szpady, kom. wielkiego przeora (baliva) zakonu Maltańskiego. Oprócz powyższych Marszałek posiadał najwyższe odznaczenia afgańskie i estońskiego strzelca oraz ostatnio otrzymaną wstęgę wielką orderu brazylijskiego «Krzyża południa».

Stanisław Łoza

1 a

1 b

2

3

4 a

4 b

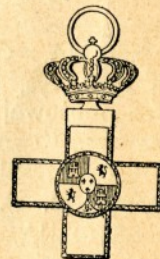
5 a

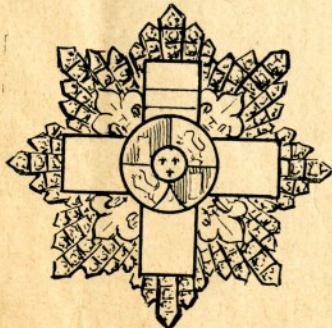
5 b

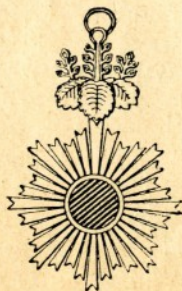
6

7 a

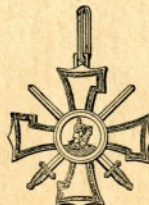
7 b

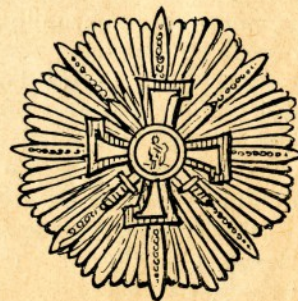
8

9

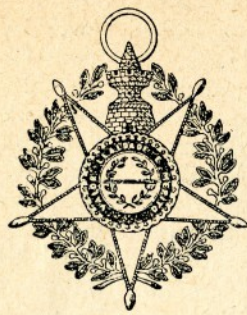
10 a

10 b

11

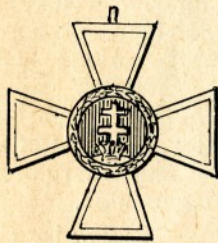
12

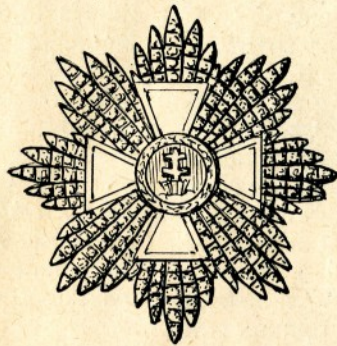
13 a

13 b

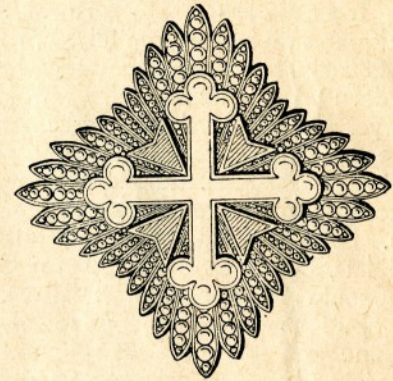
14 a

14 b

15 a

15 b

16 a

ORDERY CUDZOZIEMSKIE POSIADANE PRZEZ MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO

(UŁOŻONE W ALFABETYCZNYM PORZĄDKU PAŃSTW)

16 b

BELGJA. Order Leopolda I kl. (Krzyż – rys. 1a – na wielkiej wstędze ponsowej przez ramię i gwiazda – rys. 1b – na piersi).

CZECHOSŁOWACJA. Krzyż Wojenny (rys. 2).

ESTONJA. Krzyż Wolności I kl. (rys. 3).

FINLANDJA. Order Białej Róży (Krzyż – rys. 4a – na wielkiej wstędze granatowej przez ramię i gwiazda – rys. 4b – na piersi).

FRANCJA. Order Legji Honorowej I kl. (Krzyż – rys. 5a – na wielkiej wstędze czerwonej przez ramię oraz gwiazda – rys. 5b – na piersi). Medal Wojskowy (rys. 6).

HISZPANJA. Order Zasługi Wojskowej I kl. (Krzyż – rys. 7a – na wstędze ciemno-niebieskiej z białym paskiem pośrodku przez ramię i gwiazda – rys. 7b – na piersi).

JAPONJA. Order Zasługi Wschodzącego Słońca. I kl. (Krzyż – rys. 8 – na wielkiej wstędze czerwonej z białymi paskami przez ramię i gwiazda na piersi).

JUGOSŁAWJA. Order Gwiazdy Jerzego Czarnego I kl. (Krzyż – rys. 9 – na wielkiej wstędze czerwonej z białymi brzegami przez ramię i gwiazda na piersi).

ŁOTWA. Order Wojenny Pogromcy Niedźwiedzia I kl. (Krzyż – rys. 10a – na wielkiej wstędze w paski srebrne i czerwone przez ramię i gwiazda – rys. 10b – na piersi).

MALTA. Wojskowy Order Suwrenny pod wezwaniem św. Jana Jerozolimskiego IV kl. (rys. 11).

PORTUGALJA. Order Wieży i Szpady, Męstwa, Lojalności i Zasługi. (Krzyż Wielki – rys. 12 – na

szarfie lazuruwej przez ramię i łańcuch złoty na szyję).

RUMUNJA. Order Karola I-ego I kl. (Krzyż – rys. 13a – na łańcuchu, wstęga przez ramię i gwiazda – rys. 13b – na piersi).

WĘGRY. Wielki Krzyż Zasługi (Krzyż – rys. 14a – na wielkiej wstędze zielonej z biało-czerwonymi brzegami i gwiazda – rys. 14b – na piersi).

WŁOCHY. Order Rycerski Świętych Maurycego i Łazarza. I kl. (Krzyż – rys. 15a – na wielkiej wstędze przez ramię i gwiazda – rys. 15b – na piersi).

Order Wojskowy Sabaudzki I kl. (Krzyż Wielki – rys. 16a – na wstędze granatowej z czerwonym paskiem pośrodku przez ramię i gwiazda – rys. 16b – na piersi).